

Dvarų parkai neatsiejami nuo dvarų sodybų, kur įvairūs dvarviečių pasta- tai, keliai ir takai, tvenkiniai ir augalija sudaro vieningus ansamblius. Ža- garėje dvarvietė ne kartą kėlėsi iš vietos į vietą. Pirmasis dvaras, priklausęs Mikalojui Syrevičiui, minimas 1490 m. Pagal archeologinius tyrimus jis stovėjo Žvelgaičio kalno gyvenvietėje, prie Veidės kalno. Dvaro vieta keitėsi augant Žagarės miesteliui, keičiantis dvarininkams. Šio parko, da- bar oficialiai vadinamo Žagarės dvaro sodybos parku, vakarinė dalis su- formuota XIX a. pirmoje pusėje, Rusijos imperatorienei Jekaterinai 1775 m. padovanojus šį dvarą savo meilužiui Platonui Zubovui. 1857 m. dvaras atiteko didikams Naryškinams, kurie XIX ir XX amžių sandūroje parką išplėtė iki dabartinio dydžio.

Parkas 1898–1900 m. dvaro savininkų Naryškinų buvo įrengtas tuš- čiam lauke, įtraukiant nedidelį buvusio dvaro parką (dabar vadinamą senuoju parku arba parko senąja dalimi). Deja, beveik nuo pat sukūrimo parkas buvo keičiamas, augalija buvo naikinama ganant, šienaujant gal- vijų pašarams, skabant puošybai, kertant malkoms, nyko ir savaime, ir iki šiol nedaug pakitę išliko tik pavieniai pirminio parko elementai.

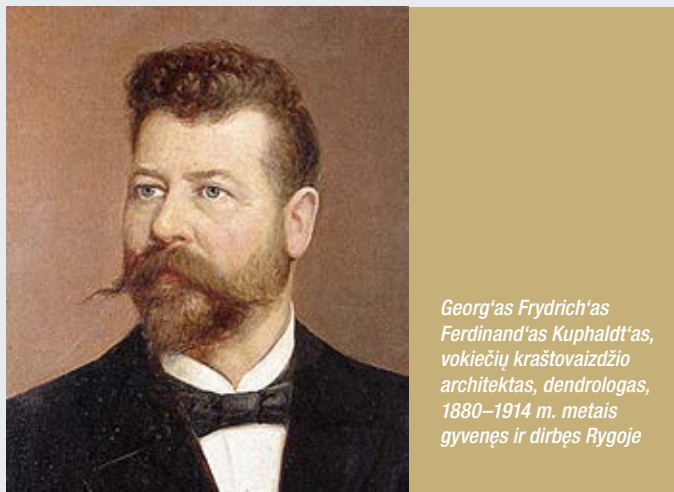
2013 metais Lietuvos Valstybės lėšomis buvo parengtas parko rekon- strukcijos projektas. Dauguma takų ir želdinių atnaujinta 2021–2022 m.

Parką šioje vietoje suprojektavo dendrologas Georg'as Friedrich'as Fer- dinand'as Kuphaldt'as (gimė 1853 m. Plön, Schleswig-Holstein žemėje Vokietijoje, 1938 m. mirė ir palaidotas Berlyne, Vokietijoje). Laikomas žymiausiu Rusijos imperijos parkų kūrėju prieš Pirmąjį pasaulinį karą.

G. Kuphaldt'as 34 metus dirbo Rygos miesto parkų direktoriumi. Supro- jektavo žaliąją Rygos miesto sistemą, kurios struktūra išliko iki šių dienų. Išplėtė seniausią Rygos Vermano parką (latv. Vērmanes dārzs) bei Rygos miško parką (latv. Mežaparks, vok. Kaiserwald), kitus Rygos parkus, Ru- menes parką netoli Tukumo, Ciravos parką netoli Liepojos ir Jūrmalos parką Liepojoje. Dalyvavo planuojant bene visus tuometės Rusijos im- perijos parkus.

Dabartinėje Rusijoje žinomiausi jo darbai – Žiemos rūmų ir Oranienbaum (Lomonosov) parkai Sankt Peterburge, Nižnij Novgorode, Dagomyse prie Sočio, Carskoje Selo. Estijoje – Kadriorg'o parkas Taline, Kehtna, Lohu, Olustvere, Visusti, Polli (Oisu) parkai. Kitose šalyse – karališkųjų dva- rų parkai Šarivkoje (netoli Charkovo, Ukrainoje) ir Blücherhof (Klocksins, Vokietijoje). Lietuvoje giminingų Žagarės dvaro parkui galima vadinti Pakruojo dvaro parką, kurio autorius taip pat yra G. Kuphaldt'as. Šiam kūrėjui priskiriama ir Šeduvos-Raudondvario (Radviliškio r.) parko, bei, kai kurių šaltinių teigimu, ir Renavo dvaro parko (Mažeikių r.) autorystė. Arčiausiai Žagarės esantis G. Kuphaldt'o parkas – Elejos dvaro parkas Latvijoje, kurio projektas nebuvo pilnai įgyvendintas XIX–XX a., tačiau yra įgyvendinamas dabar. Aplankykite!

Žagarėje pagal G. Kuphaldt'o projektą plyname virš 70 ha plote buvo pa-

Georg'as Frydrich'as Ferdinand'as Kuphaldt'as, vokiečių kraštovaizdžio architektas, dendrologas, 1880–1914 m. metais gyvenęs ir dirbęs Rygoje

sodinta apie 200 rūšių augalų. Tuo metu tai buvo antras pagal rūšių gausumą parkas Lietuvoje, nusileidžiantis tik Birutės parkui Palangoje (aut. pasaulinio masto kraštovaizdžio architektas E. Andre). Žagarės parkas išskirtinis, nes visi sumedėję parko augalai buvo pasodinti, savaiminių čia nebuvo.

Deja, iki šių dienų G. Kuphaldt'o projekto įgyvendinimo metu pasodintų augalų išliko nedaug. Rūšinė sudėtis nuo įkūrimo labai keitėsi: dėl niokojimo ir natū- ralių priežasčių (amžiaus, ligų ir kenkėjų) išnyko europiniai, sibiriniai ir pilkieji kėniai, vakarinės tujos, pilkosios pocūgės, popieržieviai beržai ir daug kitų rūšių. Kai kurie dabar parke augantys augalai yra savaiminiai žuvusių medžių palikuonys, kai kurie augalai buvo pasodinti nebe pagal pirminį projektą so- vietmečiu parko teritorijoje veikusių žirgyno ir girininkijos darbuotojų rankomis.

Dėl visų šių priežasčių pirminė parko idėja per visą šimtmetį išsigimė ir 2013 m., pradėjus parko tvarkymo projekto rengimą, parkas buvo suprojektuotas iš naujo. Nors pirminio parko įkūrimo medžiaga neišlikusi, naujojo projekto rengimo metu buvo itin krepiamas dėmesys į dendrofloros asortimentą, ati- tinkantį naudotam G. Kuphaldt'o. Parke galite pamatyti daug jo laikais sodintų, dabar jau įspūdingus matmenis pasiekusių bukų. Tai vienas mėgstamiausių G. Kuphaldt'o augalų. Taip pat išsilaike įvairių rūšių klevai ir liepos bei ąžuo- lai, juodųjų pušų bei maumedžių giraitės, kamienu apimtimis išsiskiriančios kanadinės tuopos.

Šis leidinys parengtas įgyvendinant projektą „Tvarus naujų sprendimų diegimas kultūros paveldo vietovėse (LLI-444, NovelForHeritage). Projektu siekiama pagerinti senųjų dvarų parkų turiz- mo galimybes, išsaugoti gamtos ir kultūros paveldą bei teikti paslaugas lankytojams. Projekto partneriai: Jelgavos r. savivaldybė, Latvijos biomokslų ir technologijų universitetas, Žemaitijos saugomų teritorijų direkcijos Žagarės regioninio parko grupė, Gamtos paveldo fondas. Projektą finansuoja 2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos programa, skirdama 723 tūkst. eurų iš bendrojo Europos regioninės plėtros fondo lėšų. Visas projekto biudžetas – 851 tūkst. eurų. Už šio leidinio turinį atsako Gamtos paveldo fondas. Jokiomis aplinkybėmis negali būti laikoma, kad jis atspindi Europos Sąjungos nuomonę.

SUSIPAŽINKITE SU ŽAGARĖS DVARO SODYBOS PARKO AUGALAIS!

Interreg
Latvija-Lietuva

Europos regioninės plėtros fondas

EUROPOS SĄJUNGA

**EIDAMI REKOMENDUOJAMA DENDROTAKO
TRASA RASITE APRAŠYTUS ŠIUOS AUGALUS:**

- 1 Kanadinė tuopa
- 2 Paprastasis bukas
- 3 Paprastasis ąžuolas
- 4 Mažalapė liepa
- 5 Paprastasis uosis
- 6 Melsvoji pocūgė
- 7 Trakinis klevas
- 8 Amūrinis kamštenis
- 9 Sidabrinis klevas
- 10 Karpotasis beržas
- 11 Sibirinis maumedis
- 12 Raudonasis ąžuolas
- 13 Dygioji eglė
- 14 Kedrinė pušis
- 15 Juodoji pušis
- 16 Veimutinė pušis
- 17 Paprastoji pušis
- 18 Europinis maumedis
- 19 Raudonoji sedula
- 20 Juodaugis šeivamedis
- 21 Paprastosios alyvos
- 22 Paprastasis šermukšnis
- 23 Paprastasis lazdynas
- 24 Baltoji sedula
- 25 Vienapiestė gudobelė
- 26 Europinis ožekšnis
- 27 Platanalapis klevas
- 28 Paprastasis skroblas
- 29 Baltasis gluosnis, svyruoklinė f.
- 30 Pilkasis riešutmedis

**Didžiuoju žiediniu maršrutu
nueisim apie 2,8 km,
mažesniuoju – 1,8 km**

**PRIE DAUGELIO AUGALŲ RASITE
INFORMACIJĄ APIE JŲ KILMĘ IR SAVYBES.
RASKITE ATSAKYMUS Į ŠIUOS KLAUSIMUS:**

- Kuo skiriasi buko ir skroblo lapai?
- Kodėl sidabrinis klevas pavadintas sidabrinium?
- Iš kokio medžio dažniausiai gaminami muzikos instrumentų klavišai?
- Iš kokio medžio medienos pagaminta Vienos operos scena?
- Kokia rūšis turi daugiau nei 2000 formų (veislių)?
- Kokio lietuviško medžio mediena kiečiausia?
- Koks šio parko spygliuotis rudenį numeta spyglius?
- Kokio medžio kamienas tinkamiausias burlaivių stiebams?
- Kokio medžio mediena Europoje panaudojama plačiausiai?

**Atsakėte į visus klausimus? –
sveikiname! Esate tikri Žagarės
dvaro parko medžių ekspertai!**